

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Vegard Hetty Andersen
Arkivsaksnr.: 12/5579-2

Arkiv: 010
Dato: 11.05.2012

FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN OG VALGFORSKRIFTEN

::: Sett inn innstillingen under denne linja ↓

INNSTILLING TIL: FORMANNSKAPET / BYSTYRET

Rådmannens forslag til vedtak:

- Det avgis høringsuttalelse i samsvar med saksutredningen.

Osmund Kaldheim
rådmann

Kari Høyer
kommunaldirektør

::: Sett inn innstillingen over denne linja ↑

... Sett inn saksutredningen under denne linja ↓

FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN OG VALGFORSKRIFTEN

Hensikten med saken

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt på høring forslag til endringer i valgloven og valgforskriften. Det er i første rekke forslaget om tilstedeværelse av to valgfunksjonærer ved mottak av forhåndsstemmer som vil medføre konsekvenser for fremtidige valg. En innskjerping av dette kravet vil ha betydning for antall forhåndsstemmesteder.

Saksutredning

I høringsforslaget fremmes følgende forslag til endringer i valgloven:

1. Manntallet (*kapittel 3*)
  - Ansvar for etablering og oppdatering av manntall overføres til statlige myndigheter
  - Det etableres en frysdato for når manntallet ikke lenger kan endres
  - Det etableres et foreløpig manntall per 2. januar i valgåret
  - Forskriftshjemmelen rundt manntallsføringen utvides
2. Kommunens ansvar for å vurdere valglokalenes egnethet og tilgjengelighet presiseres i lov (*kapittel 4*).
3. Det innføres nye regler for forhåndsstemmegivning for velgere som stemmer i egen kommune, ved at velger legger stemmeseddel direkte i urnen etter at denne er stemplet og elektronisk krysses av i manntallet for godkjent stemmegivning (*kapittel 7*).
4. Det stilles krav til at minst to stemmemottakere skal være tilstede ved mottak av forhåndsstemmer (*kapittel 7*).

I høringsforslaget fremmes følgende forslag til endring i valgforskriften:

1. Det forskriftsfastsettes en standard mal med krav til utformingen av stemmesedler ved stortingsvalg (*kapittel 6*).

Rådmannens vurdering

Foreslåtte endringer - Kapittel 3

Drammen kommune har ikke innvendinger hva angår departementets foreslåtte endringer i valgloven kapittel 3. Et korrekt og pålitelig manntall er nødvendig for å sikre prinsipper om allmenn stemmerett, og statlige myndigheter bør på denne bakgrunn ha ansvar for etablering av manntallet.

Foreslåtte endringer – Kapittel 4

Krav til egnethet

Det følger av valgloven 8-3 (1) at forhåndsstemmegivningen skal foregå i ”egnet lokale”.

Tilsvarende formulering benyttes ikke for stemmegivning på valginget (valgdagen). Spørsmålet er

dermed om tilsvarende bestemmelse som § 8-3 (1) skal tas inn i valglovens kapittel om valgtingsstemmegivning.

Kravet til egnethet innebærer at rammene rundt stemmegivningen skal være slik at velgerne føler seg trygge på at grunnleggende sikkerhetsrutiner blir ivaretatt. Lokaler hvor primærfunksjonen er kommersiell aktivitet vil derfor ikke tilfredsstillende et slikt krav. At valglokalets egnethet presiseres i valgloven vil ikke medføre konsekvenser for valggjennomføringen i Drammen kommune. Praksis fra tidligere valggjennomføring er at valglokalets egnethet ihensyntas når valgstyret fastsetter valglokaler.

Drammen kommune kan på denne bakgrunn ikke se at det foreligger særskilte hindre som taler mot en harmonisering av lovverket.

Krav til tilgjengelighet

Etter valgforskriften §§ 26 og 30 skal kommunen benytte valglokaler som er "lett tilgjengelige". Kravet omfatter både tilgjengelighet *til* valglokalet og *inne* i selve valglokalet. Foreslått endring innebærer en presisering av gjeldende rett ved at bestemmelsene flyttes fra forskrift til lov. Lovendringen vil i sterkere grad synliggjøre velgernes rettigheter og tydeliggjøre kommunens ansvar for valglokaler med universell utforming.

Drammen kommune kan ikke se at det foreligger særskilte forhold som taler mot dette, og støtter på denne bakgrunn foreslått lovendring.

Foreslåtte endringer – Kapittel 7 (Bortfall av stemmeseddelkonvolutt)

Ordningen med stemmeseddelkonvolutt ved forhåndsstemmegivning har sin bakgrunn i at prøving av stemmegivning skjer i ettetid, og at velger av den grunn må kunne identifiseres. Til dette brukes valgkort. Stemmeseddelkonvolutten er derfor nødvendig for å sikre hemmelig valg.

Prinsippet om hemmelig valg ivaretas gjennom strenge prosedyrer for behandling av forhåndsstemmer. Likevel innebærer enhver stemmegivning med stemmeseddel og valgkort i samme stemmeseddelkonvolutt en risiko for brudd på dette prinsippet. I tillegg medfører dagens ordning at stemmegivningen må igjennom mange prosesser der misforståelser og feil kan oppstå.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en forenkling av regelverket ved at valgkort og stemmeseddelkonvolutt ikke benyttes av velgere som avgir stemme i den kommunen der de er manntallsført. Hvis innført blir dermed fremgangsmåten for forhåndsstemmegivning avgitt i egen kommune tilsvarende den som benyttes på valgting. Når det gjelder velgere som stemmer i annen kommune enn der de er manntallsført, må det fortsatt finnes prosedyrer for forsendelse og identifisering av velger slik at mottakerkommunen kan prøve stemmegivningen.

En forutsetning for endret ordning er imidlertid at elektronisk manntall er tilgjengelig i det stemmen avgis. For Drammen kommune vil dette vilkåret ikke medføre praktiske problemer da forhåndsstemmestedene som benyttes har internettilforbindelse, enten i form av fastlinje eller god dekning på mobilt bredbånd.

Drammen kommune sier seg enig i departementets syn om at endret ordning kan gi ytterligere tillit til prinsippet om hemmelig valg. Risikoen for feil reduseres betraktelig, og Drammen kommune støtter på denne bakgrunn foreslått lovendring.

Foreslått endringer – Kapittel 7 (Antall valgfunksjonærer ved stemmemottaket)

Valgloven inneholder en rekke bestemmelser om hvor mange stemmemottakere som skal være tilstede ved de ulike delene av valghandlingen, eksempelvis i form av to stemmemottakere ved ambulerende stemmegivning.

Når tidspunktet for godkjenning av forhåndsstemmegivningen flyttes, jamfør foreslått endring om bortfall av stemmesedelkonvolutt, finner departementet det naturlig at det lovfestes et krav om tilstedeværelse av to stemmemottakere.

Ved kommunestyrevalget i 2011 hadde Drammen kommune i tidsrommet 10. august til 9. september forhåndsstemmemottak ved 11 lokasjoner. Flere av forhåndsstemmemottakene, eksempelvis bo- og servicesentrene, var bemannet av én merkantilt ansatt. Vedkommende utførte oppgaven som valgfunksjonær i tillegg til løpende driftsoppgaver. Foreslått endring vil med stor sannsynlighet medføre at antall forhåndsstemmemottak ved valget i 2013 blir redusert, da kommunen i henhold til nytt krav vil få en bemanningsutfordring.

Sett i sammenheng med at bruk av stemmesedelkonvolutt bortfaller, og at tidspunktet for prøving fremskyndes, er likevel kravet om to stemmemottakere en naturlig konsekvens. Når stemmen godkjennes i det den avgis, kan stemmeseddelen i urnen ikke tilbakespores. Eventuelle feil vil sammenlignet med tidligere ordning få større konsekvenser ved at de ikke kan rettes på et senere tidspunkt. Endret ordning er i den forbindelse nødvendig for å sikre tilliten til valgordningen, og beskytte valgfunksjonærer mot mistenkeliggjøring.

Drammen kommune støtter derfor departementets forslag om lovfesting av antall tilstedeværende valgfunksjonærer ved mottak av forhåndsstemmer.

Foreslått endring – Kapittel 6

Foreslått endring i valgforskriften vil ikke ha særskilt betydning for kommunens innbyggere, og Drammen kommune har heller ikke spesielle kommentarer til foreslått endring.

Vedlegg:

- Forslag til endringer i valgloven og valgforskriften

... Sett inn saksutredningen over denne linja ↑